

Dato: 30. september 2009

J.nr.: 36-3263 HS/thi

Indstævntes første skriftlige procedureindlæg

Til

Højesteret

I HR-sag 358/2008:

Hans Kristian Pedersen
(selv)

mod

Kulturministeriet
(Kammeradvokat K. Hagel-Sørensen)

Hæderværdige Højesteret.

Over for den påstand, der er indeholdt i appellantens første skriftlige procedureindlæg, nedlægger jeg på indstævntes, Kulturministeriets vegne følgende

Påstand:

Stadfæstelse

Supplerende forelæggelse

Appellantens påstand må forstås således, at appellanten ønsker opnået, at sagen hjemvises til Vestre Landsret til en realitetsbehandling af den påstand, som er gengivet i den

indankede dom, idet to subsidiære påstande blev frafaldet umiddelbart før hovedforhandlingen.

Indstævntes påstand om afvisning af retssagen er, som det ligeledes fremgår af den indankede dom, baseret på to hovedsynspunkter. For det første en betragtning om, at nærværende retssag i realiteten angår de samme problemstillinger, som var til behandling ved Østre Landsret i en sag, som medførte forelæggelse for EF-Domstolen, sag C-479/04, og at Kulturministeriet ikke skal tåle, at disse temaer gøres til genstand for en fornyet domstolsbehandling. Det andet hovedanbringende kan sammenfattes under overskriften, at appellanten savner retlig interesse i en pådømmelse af den nedlagte påstand.

Vestre Landsret har ved den indankede dom alene forholdt sig til det sidstnævnte anbringende, og det er naturligvis tilfredsstillende for indstævnte, hvis Højesteret blot stadfæster dommen i henhold til de af landsretten anførte grunde. Men indstævnte fastholder også anbringendet om retskraft, som har været i fokus for appellants argumentation. Retskraftsspørgsmålet har en særlig interesse for indstævnte i lyset af de mange retssager, appellanten har anlagt mod dels Kulturministeriet, dels Domstolsstyrelsen, senest en retssag ved Københavns Byret mod Domstolsstyrelsen, hvor der er nedlagt 534 påstande i en stævning, der i sig selv er på ca. 270 sider.

Mine følgende bemærkninger tilsigter derfor at redegøre for sammenhængen mellem den tidligere sag ved Østre Landsret og den nu foreliggende retssag, hvorefter jeg i næste afsnit vil redegøre for mine anbringender.

Stævningen mod Kulturministeriet ved Østre Landsret er medtaget i ekstrakten (i det følgende ex) side 25 ff, hvoraf det fremgår, at sagsøger var Laserdisken ApS, reg.nr. ApS 256.469, SE-nr. 21 73 05 99. Adressen er Prinsensgade 38, 9000 Aalborg, og der er angivet telefon- og telefaxnumre.

Opmærksomheden henledes på, at de efterfølgende sider i stævningen, ex side 26 – 29, bærer et brevhoved, hvor der står Laserdisken, og på side 28 anføres umiddelbart før underskriften, at meddelelse og forkyndelse til sagsøger vedrørende sagen kan ske til "Laserdisken, att.: Hans Kristian Pedersen, Prinsensgade 38, 9000 Aalborg." Der er således allerede i dette dokument en vis fleksibilitet i betegnelsen af sagsøger.

Påstanden i sagen gik ud på, at Kulturministeriet skulle anerkende, at den ændring af ophavsretslovens § 19, stk. 1, der var foretaget ved lov nr. 1051 af 17. december 2002 til gennemførelse af Infosoc-direktivet, er ugyldig.

Det fremgår af stævningen side 2, ex side 26, at retssagen blev udløst af en bestemmelse i Infosoc-direktivet, direktiv 2001/29, artikel 4, stk. 2, hvorefter spredningsretten ikke udtømmes i Fællesskabet for så vidt angår originalværker eller eksemplarer heraf, medmindre første salg eller anden overdragelse af ejendomsret i Fællesskabet af den pågældende genstand foretages af rettighedshaveren eller med dennes samtykke.

Denne bestemmelse indebærer, at EU indførte et princip om regional konsumtion, hvor man i Danmark forud for direktivet havde haft et princip om international konsumtion, hvorefter spredningsretten ville være udtømt også i Danmark, hvis ophavsmanden havde markedsført sit værk et vilkårligt sted i verden.

I ex side 26 anfører sagsøger under overskriften "Fra international til regional konsumtion af spredningsretten" følgende definition på regional konsumtion:

"Regional konsumtion – under tiden også kaldet "EU konsumtion" – betyder, at det ikke er nok, at eksemplaret er bragt på markedet med rettighedshaverens samtykke. Det er tillige nødvendigt, at rettighedshaveren har givet samtykke til spredning i EØS-området."

I ex side 27 under overskriften "Faktiske omstændigheder" redegør sagsøger for indholdet af et indlæg fra Foreningen af Danske Videogramdistributører under Folketingets behandling af det lovforslag, der førte frem til ændringsloven 1051/2002. Folketingets Kulturudvalg arrangerede en eksperthøring, hvor lovforslaget blev gennemgået af en kontorchef i Kulturministeriet, mens professor dr.jur. Mogens Kockvedgaard redegjorde for parallelimport, og professor dr.jur. Mads Bryde Andersen redegjorde for tekniske kopispæringer. Herefter var der mulighed for korte indlæg fra partsrepræsentanter, herunder Hans Kristian Pedersen og advokat Johan Schlüter, der medvirkede på vegne af blandt andre videodistributørerne. I stævningen er med kursiv anført et udsagn, uden at der dog er angivet en præcis kildehenvisning, men indholdet er af central betydning også for problemstillingen i den foreliggende sag:

"I henhold til den ny ophavsretslov må en forhandler i Danmark kun importere en dvd-plade med et filmværk fra et land uden for EØS-området og udbyde det til salg

i Danmark, hvis forhandleren forinden har indhentet samtykke til videresalg af det pågældende eksemplar hos den, der er indehaver af distributionsrettighederne for Danmark.

...

Såfremt producenten ikke har overdraget distributionsrettighederne for Danmark til andre, skal det fornødne samtykke erhverves af producenten selv.

Det påhviler den, der videresælger et importeret eksemplar, der er bragt på markedet uden for EØS-området, at kunne dokumentere den fornødne tilladelse."

Sagsøger knyttede i stævningen følgende opfordring til Kulturministeriet efter gengivelsen af den nævnte retsopfattelse:

"Jeg anmoder sagsøgte tiltræde, at ovenstående er en korrekt beskrivelse af de faktiske konsekvenser af lovændringen...".

Det var ret åbenbart, at Kulturministeriet måtte være enig i beskrivelsen af retstilstanden, fordi den svarede til, hvad Kulturministeriet selv havde redegjort for i et notat til Folketingets Kulturudvalg af 29. oktober 2002, der i østrelandsretssagen var fremlagt som bilag 11, og i denne sag fremlagt som bilag H. Jeg henviser til ex side 14 og navnlig side 17, hvor det anføres under overskriften "4. Infosoc-direktivet", at konsekvensen af en regel om EØS-konsumtion på ophavsretsområdet er, "at kun salg inden for EØS giver ret til fri parallel- og specialimport. Parallel- og specialimport fra sælgere i lande uden for EØS - f.eks. USA - vil ikke være tilladt, medmindre importøren har indhentet samtykke fra rettighedshaveren. Som nævnt ovenfor vil et sådant samtykke ofte kunne indhentes, når det gælder specialimport, mens en licenshaver i parallelimportsituation formentlig sjældent vil give tilladelse."

Under retssagen for Østre Landsret blev sagsøgers forståelse af, hvad retsvirkningen af regional konsumtion ville være, lagt til grund, dvs. den fortolkning, som sagsøger i den nu foreliggende sag kalder fortolkning 2. Fokus var herefter rettet mod spørgsmålet, om en medlemsstat kunne opretholde et princip om international konsumtion uanset direktivet, og om direktivet, navnlig bestemmelsen i artikel 4, stk. 2, var ugyldig.

Som anført i den indankede dom forelagde Østre Landsret disse spørgsmål for EF-Domstolen, hvis svar er gengivet i uddrag. Men beskrivelsen i Vestre Landsrets dom bør suppleres som følger:

Kulturministeriet medvirkede til en forelæggelse for EF-Domstolen ud fra en betragtning om, at Kulturministeriet grundlæggende var tilhænger af international konsumtion, men at princippet om regional konsumtion havde fundet flertal under behandlingen i Rådet. Det var Kulturministeriets opfattelse, at det forhold, at Danmark ligesom en række andre EU-lande var kommet i mindretal på dette politiske spørgsmål, ikke kunne udgøre en ugyldighedsgrund for direktivet, men det kunne dog ikke være i Kulturministeriets eller den danske regerings interesse at modsætte sig, at gyldighedsspørgsmålet blev prøvet. Østre Landsrets forelæggelsesbeslutning indeholdt derfor en udførlig redegørelse for Laserdiskens/Hans Kristian Pedersens mange argumenter til støtte for direktivets ugyldighed. Disse argumenter er gengivet i EF-Domstolens dom, hvor Domstolen i præmis 29 ff, ex side 40 ff, tager stilling til en indsigelse vedrørende direktivets hjemmel, en indsigelse vedrørende direktivets tilsidesættelse af visse internationale aftaler, som Fællesskabet har indgået, spørgsmålet om direktivets overtrædelse af EU's konkurrenceregler, tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, krænkelse af ytringsfriheden, tilsidesættelse af lighedsprincippet og tilsidesættelse af EF-traktatens artikel 151 og 153 om kultur og forbrugerbeskyttelse.

I nærværende sags sammenhæng er det navnlig anbringenderne vedrørende konkurrencepolitikken og forholdet til kulturpolitikken, dvs. traktatens artikel 151, der har særlig interesse, fordi stævningen i nærværende sag redegør for en påstået konsekvens for konkurrenceforholdene, prisudviklingen og kulturudbuddet. Jeg henviser herved til ex side 52, nederste afsnit, hvor det anføres, at sagen er anlagt ved Sø- og Handelsretten, fordi konkurrenceloven har væsentlig betydning for den rette fortolkning og for gyldigheden af ophavsretslovens § 19, stk. 1, samt redegørelsen side 57-60 om konsekvenserne og virkningen af de forskellige hævdede muligheder for fortolkning, herunder konkurrencereglerne og betydningen for den reducerede spredning af kulturelt interessante filmværker m.v.

Nærværende sag er anlagt ved en stævning af 20. marts 2007, ex side 52, og ved at sammenholde side 52 med side 25 kan man se, at sagsøger Hans Kristian Pedersen, har udformet stævningen på Laserdiskens brevpapir, hvor logo, adresse, telefon- og telefaxnummer er identisk med det, der gjaldt for Laserdisken ApS.

Anbringender

Anbringender vedrørende retskraftsspørgsmålet

Spørgsmålet om, hvad det vil sige, at en retsafgørelse er endelig eller bindende, er ikke udtrykkeligt reguleret af retsplejeloven, og det beror derfor på domspraksis, i hvilket omfang en part i en retssag skal tåle at blive sagsøgt om samme tema eller et beslægtet tema i en senere retssag.

Udgangspunktet er sammenfattet hos Gomard og Kistrup, Civilprocessen, 6. udgave, 2007 side 792 således:

"En sag, hvorved den, hvis krav tidligere er blevet forkastet ved en endelig dom, på ny gør kravet gældende, afvises, jf. ... . Spørgsmålet, om der allerede er truffet afgørelse om et krav ved dom i en tidligere sag, hører til sagens formalitet og kan udskilles til særskilt forhandling og afgøres ved deldom efter reglerne i ... .

En ny sag om samme mellemværende må efter omstændighederne afvises, selv om sagen ikke på alle punkter er identisk med den tidligere pådømte sag. Ikke enhver forskel i påstande, anbringender, beviser eller retsregler kan begrunde, at spørgsmål som har foreligget eller kunne have været bragt frem til afgørelse i en tidligere sag, tages op til prøvelse og påkendelse i en ny sag mellem de samme parter. Den nye sag må afvises, hvis sagen i virkeligheden angår ganske samme spørgsmål som dommen i den første sag har gjort op med, selv om indholdet eller begrundelsen af proceskravet (retsfølgen eller retsfaktum) ikke i et og alt er som det var under den første sag, ... Der må også ske afvisning, selv om kravet støttes på nye anbringender, dersom disse anbringender kunne og burde have været gjort gældende under den første sag ... ."

Efter indstævntes opfattelse er der et sådant sammenfald mellem sagen ved Østre Landsret og nærværende retssag, at den nu verserende retssag allerede af den grund bør afvises.

Appellanten har henvist til, at sagen ved Østre Landsret angik spørgsmålet om Infosoc-direktivets gyldighed, og om man kunne opretholde et princip om international konsumption i stedet for regional konsumption, mens spørgsmålet i nærværende sag ikke er, om

der gælder et princip om regional konsumtion, men hvad retsvirkningen af et sådant princip må antages at være.

Indstævnte er ikke enig i denne betragtning.

Som det er påvist ovenfor, angik sagen ved EF-Domstolen ikke kun spørgsmålet om Infosoc-direktivets gyldighed, men også om fortolkningen af direktivets artikel 4, stk. 2, jf. det uddrag af EF-Domstolens dom, der er citeret i den indankede dom.

Men også sagens forberedelse for Østre Landsret indeholdt som et vigtigt tema, hvad retsvirkningen af regional konsumtion er, idet Kulturministeriet blev opfordret til at forholde sig til, om en kulturformidler skulle indhente samtykke fra ophavsmanden, før en film m.v., der var markedsført uden for EU, kunne markedsføres i EU/EØS.

Denne opfordring i den oprindelige stævning angår netop det spørgsmål, der er centralt i den foreliggende sag, og det er helt forkert, at Kulturministeriets besvarelse af et spørgsmål fra folketingsmedlem Per Clausen (den indankede dom side 7 – 8) skulle indeholde nogen anden tilkendegivelse end den, der blev udtrykt under lovforslagets behandling.

Appellanten har til støtte for, at der ikke bør være retskraft forbundet med den tidligere sag, henvist til to yderligere synspunkter. For det første har appellanten henvist til, at den tidligere sag blev anlagt af Laserdisken ApS mod Kulturministeriet, mens nærværende sag er anlagt af Laserdisken som et personligt ejet selskab. For det andet har appellanten henvist til, at den tidligere sag ikke blev afgjort ved dom, men at Laserdisken ApS hævede retssagen ved Østre Landsret, efter at EF-Domstolen havde afsagt sin dom i sagen.

Disse to anbringender giver mig anledning til følgende bemærkninger:

Jeg har ovenfor redegjort for, at Laserdisken ApS og Laserdisken v/Hans Kristian Pedersen har samme adresse, samme telefonnummer og samme telefaxnummer, og det er jo ubestridt, at de to virksomheder driver den samme virksomhed, idet det personligt drevne Laserdisken har videreført aktiviteterne fra anpartsselskabet, der havde Hans Kristian Pedersen som eneanpartshaver og direktør. Sammenhængen mellem anpartsselskabet og det personligt drevne selskab illustreres af den sagsfremstilling, der er givet af Skattean-

kenævnet i en sag, der angår Hans Kristian Pedersens skat for indkomståret 2000, og som er indeholdt i ex side 30 ff. Jeg henviser særlig til side 31-32.

Hertil kommer, at Hans Kristian Pedersen ikke selv har holdt anpartsselskabets forhold ude fra det personligt drevne selskab, hvilket illustreres af ex side 34, som er et brev fra Hans Kristian Pedersen af 9. februar 2006 til EF-Domstolen i sagen Laserdisken ApS mod Kulturministeriet. Det forhold, at et brev i anpartsselskabets sag afsendes på det personligt drevne selskabs brevpapir, viser, at der er sket en sammenblanding, og at der reelt er tale om samme part.

Endelig bemærkes, at det efter domspraksis ikke er en betingelse for at gøre en retskraftsvirkning gældende, at der i begge sager er tale om samme parter. Til støtte herfor henviser jeg til U 2000 side 1158 H, hvor Østre Landsret i en fogedsag mellem Jens Fenger Eriksen og en privat virksomhed afsagde en kendelse. Her blev det fastslået, at Eriksen var afskåret fra efterfølgende at få realitetsbehandlet et søgsmål mod de medvirkende dommere. Her var der naturligvis ikke sammenfald mellem parterne i den første og den anden sag, men der var alligevel en sådan sammenhæng, at afgørelsen i den første sag, hvor Fenger Eriksen og hans advokat ikke havde anvendt de normale retsmidler med henblik på omgørelse, havde retskraft i den forstand, at Eriksen var afskåret fra at få realitetsbedømt sagen. Et helt tilsvarende resultat fremgår af U 2004 side 2873 Ø.

Til det andet synspunkt, at forløbet vedrørende Østre Landsretssagen ikke blev afsluttet med en dom og derfor ikke kan tillægges retskraft, bemærker jeg, at indstævnte naturligvis er opmærksom på, at egentlige forlig, herunder retsforlig, ikke tillægges retskraft på samme måde som domme, jf. f.eks. U 1984, side 317V, og, mere generelt, EF-Domstolens dom i sag C-414/92 af 2. juni 1994, Solo Kleinmotoren GmbH, Saml. 1994 I – 2237.

Der er imidlertid i disse sager tale om forløb, hvor en retssag bringes til afslutning uden, at der foreligger en autoritativ meningstilkendegivelse fra en domstol. Indstævnte mener, at situationen må være en anden dels i tilfælde, hvor retten er fremkommet med en tilkendegivelse, der fører til, enten at sagsøger hæver sagen, eller at sagsøgte tager bekræftende til genmæle, samt i tilfælde som den foreliggende, hvor der er afsagt en dom fra EF-Domstolen, der jo er bindende for den foreliggende nationale domstol, og hvor resultatet var så klart, at det ville være formålsløst at fortsætte retssagen ved Østre Landsret.

Dette særlige spørgsmål om retskraft har, så vidt indstævnte er bekendt, ikke hidtil foreligget til afgørelse ved danske domstole, og indstævnte henstiller til Højesteret at udtale sig om spørgsmålet, da det må antages at kunne få en præjudikatskabende betydning. Jeg bemærker i den forbindelse, at det efter min erfaring forekommer forholdsvis hyppigt, at sager, der er afgjort ved en dom fra EF-Domstolen, ikke følges op med en formel dom fra den forelæggende danske domstol, idet sagen finder sin afgørelse ved, at parterne eller deres advokater, bl.a. af omkostningsmæssige grunde, lægger EF-Domstolens afgørelse til grund for en løsning på tvisten. Det var netop dette, der blev bragt til udtryk i de mails fra mig til Hans Kristian Pedersen, der er medtaget i ex side 49 – 50 og Hans Kristian Pedersens brev side 51.

Sagsøgers/appellantens retlige interesse

Dette hovedanbringende om retlig interesse kan systematisk opdeles i flere led.

Udgangspunktet i dansk ret er, at det ikke er nok for en sagsøger at have en økonomisk interesse i en sag for at få et proceskrav taget under påkendelse. Det er derimod en betingelse, at den pågældende sagsøger har en aktuel og konkret interesse i at få en konkret formuleret påstand optaget i en domskonklusion i en sag mod en konkret sagsøgt.

Hans Kristian Pedersens påstand i nærværende sag opfylder ingen af disse betingelser.

Den påstand, som nu søges hjemvist til landsretten til realitetsbehandling, har følgende ordlyd:

"Kulturministeriet tilpligtes at anerkende, at ophavsretslovens § 19, stk. 1, medfører, at ophavsmandens (eventuelle) forbud mod spredning af eksemplarer af et værk, der er bragt på markedet af ham eller med hans tilladelse uden for EØS-området, får retskraft i henhold til ophavsretsloven, men ophavsretslovens § 19, stk. 1, pålægger ikke en forhandler en pligt til at erhverve positivt samtykke, før han viderespreder et eksemplar af et værk, der er bragt på markedet af ophavsmanden eller med hans tilladelse uden for EØS-området."

Denne påstand kan ikke tages under påkendelse, allerede fordi den er løsrevet fra enhver faktumbeskrivelse og fremstår, som om den ved sin modstilling af to muligheder udtømmer det samlede antal fortolkningsmuligheder, der kan komme på tale. Uanset Hans Kristian Pedersens interesse i at få afklaret sin retsstilling, er der tale om en konstruktion,

hvor Kulturministeriet pådattes et valg, der er ganske abstrakt. Det gøres gældende, at det følger af Højesterets dom i U 1999 side 1372 H, at en påstand af dette indhold ikke kan tages under påkendelse.

Det gøres endvidere gældende, at Hans Kristian Pedersen ikke har nogen retlig interesse i at få påstanden pådømt i en sag mod Kulturministeriet. Kulturministeriet har ikke nogen særlig beføjelse til at fastlægge fortolkningen af lovregler, uanset om disse lovregler henhører under ministeriets ressort. Det formål, som Hans Kristian Pedersen angiver, at søgsmålet skal tjene, nemlig at opnå en autoritativ fortolkning af ophavsretslovens § 19, jf. hans påstandsdokument til Vestre Landsret, ex side 78, 2. afsnit, kan ikke tilvejebringes ved et søgsmål mod Kulturministeriet. En dom over Kulturministeriet er ikke bindende for rettighedshavere over videogrammer m.v., og i det hele taget er der jo noget modsætningsfyldt over appellansens fortolkning af retskraftsbegrebet og hans opfattelse af, at det er muligt at opnå autoritative fortolkninger med bindende virkning for virksomheder, der ikke er parter i retssagen.

De her anførte indsigelser mod Hans Kristian Pedersens retlige interesse i den nedlagte påstand underbygges yderligere af, at en dom over Kulturministeriet i overensstemmelse med påstanden ikke reelt vil medføre nogen ændring af retsforholdet mellem Hans Kristian Pedersen og ministeriet. Når det ikke er et proceskrav i sagen, at ophavsretslovens § 19 skal ændres, fremstår påstanden konsekvensløs. Det følger imidlertid af retspraksis, at påstande skal afvises, når de ikke ændrer retsforholdet mellem parterne, jf. herved U 2005 side 2134 H.

Hans Kristian Pedersen har til støtte for, at hans påstand kan tages under pådømmelse, anført, at han har et retskrav herpå i medfør af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 og et retssikkerhedsprincip, som han udleder af EF-Domstolens dom af 21. juni 2007 i sag C-158/06.

Når en part ikke har en retlig interesse i at få en påstand pådømt af domstolene, vil Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 ikke kunne skabe en kompetence for domstolene til at tage påstanden under pådømmelse. Dette er fastslået ganske ofte af Højesteret, jf. U 1998, side 684H, og U 2001, side 2065H (udtrykt i Vestre Landsrets præmisser som tiltrådt af Højesteret). I Lorenzen m.fl. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med kommentarer, 2. udgave, bind 1, anføres det side 222, at det ikke er i strid med artikel 6, at adgangen til sagsanlæg er betinget af, at sagsøgeren har retlig interesse.

Den dom, som Hans Kristian Pedersen henviser til fra EF-Domstolen af 21. juni 2007, angik en situation, der er meget forskellig fra den foreliggende. I sagen havde Kommissionen rettet en beslutning til Holland, men beslutningen var ikke offentliggjort, og Holland havde intet gjort for at orientere relevante privatretlige retssubjekter om beslutningens indhold. I denne situation fandt EF-Domstolen, at de pågældende kunne hævdes at være i god tro vedrørende beregningen af en frist.

Retssikkerhedsprincippet har ikke den virkning, som Hans Kristian Pedersen tillægger det, nemlig at Kulturministeriet skulle være rette sagsøgte for et hvilket som helst proceskrav vedrørende en bestemmelse i en hvilken som helst lov, som falder inden for Kulturministeriets område, og som baserer sig på en EU-retsakt. Situationen er tværtimod den, at når Hans Kristian Pedersen mener, at retsforholdet mellem ham og en medkontrahent er uklart, kan han anlægge sag mod den pågældende medkontrahent og få en afklaring af retsstillingen, og hvis hans påstande under en sådan sag i øvrigt er tilstrækkelig klare, vil han også opnå en dom, der opfylder alle de krav til retssikkerhed, som EU-retten måtte tilsige.

København, den 30. september 2009

K. Hagel-Sørensen
Kammeradvokat